

za svoje stanovišče. Če ti služabniki kaj pregrešijo, dobijo zopet težko železje na noge, pridejo v zapor in morajo podnevi vkovani po polji delati. V Topčideru je res strašna mešanica grešnikov: tukaj delajo pokoro tatje, razbojniki, goljufje, sodomitarski grešniki, politiški pijanci, rogovileži in prenapetneži itd. Tudi poštenih hajdukov imamo dosti v Topčideru; moram reči poštenih, zakaj laž in tatvina je hajduku čisto neznana; kar on govori, je resnica, in kar obljubi, izpolne, naj tudi življenje velja. Hajduki so vsi grozne velikosti in neverjetnega junaštva. Da bi smel in mogel, bi nekoliko hajdukov v Ljubljano poslal, magar v muzeum, da bi Kranjci vidili, kaki velikanski ljudje po srbskih gozdistih, hostah in šumah zrastejo. V Topčideru so tudi srbski činovniki v zaporu, kateri se pa ne smejo telesno kaznovati.

Iz Topčidera ste dve cesti v Beligrad napeljane; obe ste s prijetno senco okinčane. Lepa velika cesta se ogne topčiderskega brda in se po ravnem ob topčiderskem potoku in ob Savi v Beligrad vije. Druga mala cesta se zvija po strmem bregu čez topčidersko brdo v Beligrad.

Po celi dolgi topčiderski dolini se je nekdanj grozno veliko človeške krvi prelivalo, zakaj po celi dolini in v njeni okolici so stare pokopališča; nekatere grobe pokrivajo lepi in veliki lepo obdelani kamni, na katerih je večidel kak križ, škofova palica ali kaka roža vsekana. In na strmem bregu topčiderske doline so po širokem polotoku od Save do Donave grabni in zemeljski nasipi — ostanki nekdanjih šanc slavnega viteza princa Eugena. Tudi pravijo, da ime Topčider izhaja od topa — der; je li to res ali ne, naj sodijo filologi, historikarji in drugi možje enacega značaja. Ako gremo iz globoke topčiderske doline po imenovani mali cesti v Beligrad, se nam kmali pokažejo grabni in zemeljski nasipi nekdanjih princ Evgenovih šanc, strmi topčiderski breg prestopivši pa se nam grbasto-vegasto veliko in visoko belgradsko polje odpre, ki se med Beligradom in Topčiderom med Savo in Donavo razprostira, po katerem so se nekdanj ljudje pokali, sekali in klali, kjer se pa zdaj pohlevne jagnjeta in ovce, mastne svinje in neizbrojne krdela družih žival pasejo, in kjer zdaj rumeno žito in sladko vince lepo raste in se ti božidari zdaj v miru in v bratovski ljubezni veselo vživajo. Odpre se nam lepi in beli Beligrad, veliki Zemun, bogati Srem, ravni Banat, ponosita Sava, velikanska Donava. Res, neizrečeno lep pogled, da tacega jez na svetu še nikoli nikjer vidil nisem, akoravno sem že precej svetá prebrodil. Prvi dan, ko sem iz Belega grada v lepem vremenu lepi Topčider obiskal, sem se začudil, da ni vrag na lepo visoko belgradsko polje našega Gospoda Jezusa Kristusa peljal in ga skušal: „Ako ti pred mano poklekneš in me moliš, so tvoje lepe mesta na bregovih ponositih vodá, — so tvoje ponosite vode napolnjene z dragim blagom različnih narodov, — je tvoja neizrečeno rodovitna z bogatimi vasmí in mesti obdarjena ravnina, ktere nobeno oko prešvigniti ne more, — so tvoji lepi, sladko vince dajoči vinogradi, — so tvoje z rumenim žitom napolnjene njive, in tvoje so neizbrojne krdela po mastnih travnikih živež poberajočih žival različnega rodú!“ Se ve, da tudi na lepem belgradskem polju bi ne bil nič opravil. Bogme! ni čuda, da so različni narodi že tolikrat po visokem belgradskem polju za lep Beligrad še grozno rukali, in bati se je, da se bojo zopet kmali. Na tem visokem polju se vidi v daljavi pri mali hostici na kragujevački cesti bel kamnitni spominek v sredi pokopališča srbskih junakov, ki so za svobodo države in naroda leta 1806 padli. V sredi pota med Topčiderom in Beligradom je pri cesti mali drevored, po drevoredu so klopi, zraven ceste je lesena bajtica, zraven bajtice je na eni strani lep vrtič, na drugi lep vinograd, po vrtiču, vinogradu, drevoredu in po bajtici pa sprehajavcom s sladkim vincom in z mastno pivo streže neki Slovenec iz Metlike. Od male gostivnice našega Metličana se polje zopet

ponižuje; na puškomet od nje teče majhen, večkrat suh potok; ob potoku stojijo lepe hiše in malni naših severnih bratov Čehov z lepimi vrti in vinogradi, ki že pod Beligrad, to je, pod srbsko mesto spadajo, ktero se ž njimi začinja. Na levem strmim pobožji malega potoka, ki se v Savo izliva, so zopet, kakor pri Topčideru, od Save do Donave po visokem polju tik srbskega mesta globoki grabni, zemeljski nasipi in zameti — ostanki nekdanjih šanc slavnega od Slovencev mnogo popevanega junaka Lavdona. Tudi zdaj se po Lavdonovih šancah srbski vojniki vadijo. Lavdonove šance pri srbskem mestu so še dobre, in znajo se v vojski, ktero vès narod srbski goreče želi in komaj pričakuje, še potrebovati, ako bojo Turki voljo imeli in junaštvo, se poskušati s srbsko vojsko na belgradskem širokem polju.

Drugokrat kaj družega. Z Bogom.

Nov časnik jugoslavenk.

Početkom listopada tekuće godine izlaziti će tiskom Hrelje Rezze na Reci pod odgovornim uredništvom dr. Mariana Berenčina svakoga čedna po jedan put i to subotom na polovici arka u četvrtini:

Pravnik.

List za pravne i državne znanosti.

Predplatnina iznaša na cielu godinu na Rieci 5 fr. a. v., s poštom u obsegu carevine 6 fr. a. v., za inozemstvo 7 fr. a. v.; na pol i četvrt godine po razmjerju.

Predplatnina ima se poslati na Rieku „Uredništvu Pravnika“ (Jelačićev trg. Br. 486). — Za domaće prima predplatninu knjigarna Pravnikovoga nakladatelja Dragutina Eggera.

Dopisi.

Iz Št. Jurja na doljnem Štajarskem 1. sept. — Velika slovesnost je bila včeraj pri nas; mnogo duhovnov se je zbralo, tudi gosp. opat celjski so prišli, premilostljivemu našemu gg. knezoškofu se poklonit tukaj. Žalibog, da naš ljubi gosp. fajmošter Terstenjak bolehajo in so že kakih 14 dni v postelji; vendar hvala Bogú! da jim je nekoliko odleglo in nevarnosti več ni. — Čitavnica v Konjicah nek ni dovoljena.

Iz Litije 2. sept. Dr. — Gotovo ste že drugod brali, da smo 24. avgusta tudi tukaj rojstni dan Njih Veličanstva, našega presvitlega cesarja, Franca I. z Božjo službo v litijski cerkvi in z javnimi slovesnostmi na tukajšnjem strelišču praznovali. Pri pridigi so obče spoštovani gospod M. Pogelšek z gladko besedo pomen praznovanja razjasnili. Nepopisljivo veselje je bilo viditi v obrazih nazoče množice, ko gosp. pridigar veselega dohoda Njih Veličanstva, presvitile cesarice Elizabete, ktera so po dolgi nevarni bolezní zopet zdravi in okrepčani med svoje zveste ljudstva dospeli, omenijo. Pri sv. maši smo prvokrat tukajšno pevsko društvo slišali, ktero je Šmarski učitelj g. F. S. Adamič v malo tednih tako dobro izuril, da vsi poslušavci, gosposki in kmečki, so bili od petja slovenskih svetih pesem jako ginjeni. Zasluga g. Adamičeva je pa tim večja, kjer so med g. pevci tudi Nemci, katerim že izgovarjanje naših besedi veliko težav dela. Gosp. Adamiču tedaj, kateri je to in druge petju napotne overe srečno premagal, slava!

Iz Vipave 9. sept. Le v naglici naj povedó „Novice“ svojim bravcom, da je včerajšna tukajšna veselica od konca do kraja res izvrstna bila. Od vseh krajev so se snidli predragi nam gosti in na prijetnem Zémunu smo je popoldne in zvečer prav rajsko kratkočasili po domače pošteno. S tombolo se je popoldne veselica začela, po tomboli je bila beseda, po besedi pa večerja. Drugi pot bomo obširniji popisali veseli dan, kteremu so celó nebesa mile bile; povsod okoli je nek deževalo, tukaj je lepo sonce sijalo.

Iz Št. Vida nad Ipavo. A. V. — 2. dan t. m. gré oče s svojim 18 let starim sinom na Nanos travo žet (kosit). Med tem, ko kosita, vzdigne sin glavo pokonci, in ko da bi trenil, ga božjast popade in čez strašno grdo in strmo skalovje vrže. še čez 50 sežujev globoko; oče, ki je zraven njega kosil, milo za njim pogleda, kako se premetuje po strašnem skalovju in z ene na drugo skalo odskače, dokler slednjič obleži; mislil si boš, dragi bravec, pa tudi njegov oče si je mislil, da se je sin na sto in sto koscev razletel. Ko pa oče o prevelikem strahu ne vé, kaj da bi počel, teče z velikim jokom in upitjem tjé, kjer je fant pred nekoliko časom obležal, al čuda! najde ga še celega na obrazu ležati, le eno rano je imel na čelu in dve drugi na kolenu. Ko oče sina z jokom in strahom vzdigne, pregovori fant, in praša očeta: Kaj vam je, oče, da jokate, kaj se vam je zgodilo? Oče mu odgovori: Kaj ne veš, kaj se je s taboj godilo? Sin pravi, da nič ne vé, in da se mu ni nič hudega zgodilo; srečni nesrečnež ni od vsega nič vedil, ker božjast ga je bila še le potem pustila, ko ga je bil oče vzdignil. Kmali pridejo poklicani sosedge in ga domú nesó.

Iz Ljubljane. Za učitelja in začasnega ravnatelja (direktorja) naše realke je izvoljen g. Tomaž Schrey, rojen Krajnc in dosedaj c. k. učitelj gimnazije v Tarnovi.

— Sejm letošnji, ki se navadno „češpljev sejm“ imenuje, se začne prihodnji pondeljek, to je, 15. t. m.

— 3. zvezek letnika muzejnega društva je prišel te dni na svetlo pod naslovom: „Drittes Jahresheft des Vereines des krainischen Landesmuseums. Redigirt von Carl Deschmann. Custos des krain. Landes-Museums. Obsega ta zvezek izmed večih sestavkov spis Th. Elze-ta „o Kočevarjih“, ktereга Kočevarji niso kaj veseli, — vremenstvo v Ljubljani leta 1858, 1859 in 1860 od C. Deschmanna, — potrese na Krajnskem od dr. H. Mitteis-a, — velik potres na Krajnskem leta 1811 od P. žl. Radics-a, — nekoliko o rastlinstvu krajnskem od Val. Plemel-na, — o nekterih podzemeljskih jamah okoli Doba od Š. Robiča, — in mnogo drobtinic, nabranih po C. Deschmann-u. Iz računa društvenega, ki ga je sestavil dnarničar g. M. Pregl, se kaže, da na koncu lanskega leta je društvo imelo 393 fl. 34 kr. gotovine, 17.342 fl. v obligacijah, 1231 gold. 73 kr. pa v hranilničnih bukvicah.

— (*Pobérki iz raznih časnikov.*) Kje je malo znani dunajski in celó nedolžni časnik „Gemeindezeitung“ staknil smešno novico iz Kranja, menda sam on vé, če je ni vzel iz „Botschafterja“ ali pa „Const. Oest. Zeit.“ — saj v „Triest.“ in „Tagespošti“ je nismo brali. Jo je morebiti sporočil tisti modri mož na Primorskem, od ktereга so enkrat „Novice“ pravile, da te „zeitunge“ bere? Al naj je kakor koli hoče, tako-le se glasi v 36. listu ta burka: „Za vodja nove gimnazije v Kranji iz Ljubljane poslani profesor je v Ljubljano spet nazaj prišel zato, ker ta šola nič kaj dobrega teka nima in obilno delo ni v nikakoršni primeri z malim uspehom.“

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Po najvišem sklepu od 30. avgusta so presvittli cesar sedanjega c. kr. deželnega poglavarja v Trstu barona dr. Burger-ja izvolili za ministra pomorstva. Dr. Burger je bil do leta 1848 advokat v Trstu, leta 1848 je bil izvoljen za c. k. višega državnega pravduka, potem za c. kr. deželnega poglavarja štajarskega, pozneje lombarškega, po laški vojski pa je bil poklican za c. kr. deželnega poglavarja v Trst. Kot poslanec v državnem zboru je govoril za pomnoženje avstrijske bojne moči na morji, ki naj bo saj tolika kot sardinska.

— Za prihodnjo rekrutbo se bojo, kakor se sliši, še ta mesec poslali zaukazi vsem c. kr. deželnim poglavarstvom našega cesarstva.

— (*Povabilo.*) Huda nadloga je udarila, ni davno tega, iznenada nekatere dežele našega cesarstva; togotne vode namreč so planile čez bregove in zaplavile s pogubnim navalom mesta, sela, polja ter so grozovito divjaje potegnile marsiktereга človeka v temni grob, pobrale marsiktero lastnino in povsod, kamorkoli so pridrvile, revo in težavo, jok in stek za sabo pustile. Cesarska vlada in pa občine ali soseske so si prizadjale, kolikor se je dalo odvrniti in polajšati nesrečo; tudi dobrotljivost milosrčnih ljudi se je v teh žalostnih dneih kaj lepo izkazala ter se je pomagalo kolikor in kjer je mogoče bilo; toda mnogo — premnogo je tacihi nesrečnih, ki se jim doslej še ni moglo pomagati in katerih ujokane oči so še zmer v nebo obrunjene. Videč toliko in tako deleč razširjeno nadlogo in revo, ki upije na pomoč, blagovolilo je Njegovo c. k. apostolsko Veličanstvo v preblagi vladarski skrbnosti najmilostliveje zapovedati, da se napravi 7. državna dobrodelna loterija, in da se vse nje čisti dohodek odmeni na podporo tistih prebivavcov raznih dežel našega cesarstva, na Donavi, Labi, Visli in njih dotocih, kateri so po letošnji povodnji v nesrečo prišli. Ta z dobitki bogato založena loterija je sedaj razpisana. Mnogim bo sreča stoterno povrnila dar, ki ga položé na oltar človekoljubja, pa tudi tisti, komur ona ne bi se izkazala prijazna, našel bo obilno plačilo v dobrem delu, v blagi zavesti, da je vsaj nekaj pripomogel k polajšanju nesrečnih revežev iz različnih dežel našega cesarstva, ki jih, če tudi nadlogo svojo v drugem kakem jeziku tožijo, vendar le oklepa vse ena vkupna državna in bratovska vez.

Koroško. Iz Celovca. Dela na železnici novi se bližajo koncu; potem takem se bo vendar menda železnica odprla h koncu letošnjega leta.

Iz Trsta 3. sept. Nove volitve 7 mestnih odbor-nikov so izpisane; ptujcom je pravica volitev vzeta.

Hrvaško. Iz Karlovca 3. sept. „Glasonoša“ se je z današnjim listom povečal in polepšal; izhaja sedaj kakor tako zvane „velike novine“ na veliki pôli in vrlo krasnim tiskom; čeravno je obsežek lista znatno večí, mu vendar cena ni povikšana, in predplatnici na celo leto dobivajo še gosp. Lukšičev koledar „Prorok“ za leto 1863 za nadarek.

— V Karlovcu so te dni nekega človeka zaprli, kateri se je z goljufijo pečal, ki ni bila težavna, pa mu je velik dobiček nesla: mož je sreberne petérke (drobiž po 5 kr.) zlatil in jih za cekine izdajal.

Česko. Iz Prage 2. sept. Spet bomo imeli tiskarno pravdo; vrednik „Pozora“, gospod korar Stule, je zavoljo nekega sestavka zatožen motenja javnega pokoja; zoper to tožbo c. kr. okrajne sodnije, ki jo je potrdila tudi deželna sodnija, se je pritožil pri c. k. najvišji sodni dunajski, pa ta je potrdila tožbo obeh unih sodnij.

Iz Galicije. Iz Krakova. Velika sodniška obravnava se bo pri nas kmali začela; deležniki tiste procesije, pri kateri so se zavolj političnega cikanja prepovedane cerkvene pesme pele, bojo sojeni; tudi več duhovnov je obdolženih, da so na pokopališčih, ki so njim na skrb izročene, trpeli križe postavljati iz političnega namena.

Ogersko. Iz Pešta. Na nekatere pritožbe takih občin (sosesk), kjer stanujejo narodi različnega jezika, vелеva cesarsk ukaz, da tisti jezik naj rabi predstojništvo, ki ga govori večina prebivavcov.

Laško. Časniki donasajo zdaj popise tistega boja, kateri je bil blizo Reggia poleg gore Aspro med Garibaldovci in armado laško, ki jo je vodil polkovnik Pallavičini. Trpel je boj 4 ure; Garibaldovcov je bilo 2000, Piemontezov pa 1800; 12 jih je nek mrtvih obležalo, 200 pa ranjenih. Garibaldi je v nogo dvakrat vstreljen; pravijo, da ene kugle mu še zdaj niso mogli iz noge vzeti; dva zdravnik ga ozdravljata. Tudi njegov starejši sin Menotti je ranjen. Pravijo, da Pallavičini je med bojem poslal pogovornika (parlamenterja) do Garibaldita in v tem je nekako zvijačno zajel celo njegovo krdelo. Pallavičini je bil zato,